

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Warszawa / Gubernia Warszawska / Królestwo Polskie

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Zbiory Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego: Gabinet Mineralogiczny

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

muzeum uczelniane, szkolne [uczelnie, szkoły]

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Gabinet Mineralogiczny był zbiorem o charakterze muzealnym tworzonym w ramach Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego. W jego kolekcji znalazły się minerały, skamieniałości i okazy polskie i zagraniczne, a także narzędzia do eksploracji i badań. Zbiory tworzone były poprzez zakupy, dary i przekazy, w niewielkim stopniu ekspedycje. Za stworzenie i uporządkowanie kolekcji Gabinetu odpowiedzialny był geolog Marek Antoni Pawłowicz (1789–1830). Po zamknięciu Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego Gabinet przeszedł pod zarząd kolejno Dyrekcji Gabinetów Naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego, Szkoły Głównej Warszawskiej, Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Większość zbiorów została zniszczona w czasie II wojny światowej.

Daty działalności / zakres czasowy:

1817 – zakup kolekcji mineralogicznej Hoffmana

1822 – przeniesienie zbiorów do sali na piętrze pawilonu

1831 – zamknięcie Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego

1832 – utworzenie Dyrekcji Gabinetów Naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego, przejście Gabinetu Mineralogicznego pod zarząd Dyrekcji Gabinetów

1862 – likwidacja Dyrekcji Gabinetów, przejście Gabinetu Mineralogicznego pod zarząd Szkoły Głównej

1867 – zamknięcie Szkoły Głównej, przejście Gabinetu Mineralogicznego pod zarząd Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego

Dostępność

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

narodowościowa polska; lokalna o charakterze krajoznawczym, ponad religijnym i ponadnarodowym

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Obszar miejsca: terytorium i jego przyroda

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Muzeum Geologiczne im. Stanisława Józefa Thugutta ul. Żwirki i Wigury 93 02-089 Warszawa	Królewski Uniwersytet Warszawski, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, Królestwo Polskie Pawilon przy Pałacu Kazimierzowskim, od strony północnej: 1820 – sala z gabinetem na dole w oficynie uniwersyteckiej po 1821 – sala na piętrze 1833 - pomieszczenie po lazarecie (kolekcja Puscha)
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	tel. (22) 554 03 36, (22) 554 00 25 muzeum.geol@uw.edu.pl www.geo.uw.edu.pl/muzeum	xxx
GODZINY OTWARCIA	poniedziałek – piątek: 10.00–12.00	1824: wtorki od 2 do 4 po południu w zimie, od 3 do 5 po południu w lecie 1826/27: jw.
DYREKTORZY	kierownik: dr Marek Stępisiewicz	xxx
ZARZĄDCA	Wydział Geologii Uniwersytetu Warszawskiego	Królewski Uniwersytet Warszawski / Dyrekcja Gabinetów Naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego/ Szkoła Główna
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadaptowany)	zaadaptowany	zaadaptowany

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Gabinet Mineralogiczny w ramach Dyrekcji Gabinetów Naukowych w Okręgu Naukowym
Warszawskim

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Gromadzenie jak największej liczby okazów geologicznych krajowych i zagranicznych, jako pomoc
dydaktyczna przy nauczaniu studentów, uczniów i miłośników oraz materiał do badań naukowych.

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

minerały, skamieniałości, okazy krajowe i zagraniczne, narzędzia geologiczne

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka
charakterystyka)

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Marek Antoni Pawłowicz (1789–1830), geolog, wykładowca na Królewskim Uniwersytecie Warszawskim. W 1817 roku wysłany przez Komisję Rządową na zagraniczne studia uzupełniające z dziedziny mineralogii, geologii i hutnictwa. Członek Towarzystwa naukowego badaczy natury w Lipsku, Towarzystwa mineralogicznego w Jenie, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Warszawie. Od 1821 nauczyciel w Liceum Warszawskim i opiekun Gabinetu Mineralogicznego Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 1824-1825 w czasie podróży zdrowotnej (Niemcy, Szwajcaria, Włochy, Węgry) gromadził okazy do Gabinetu Mineralogicznego. Od 1825 wykładowca na Królewskim Uniwersytecie Warszawskim oraz w Szkole Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego.

Kitajewski Adam Maksymilian (1789-1837) farmaceuta, współtwórca gabinetu mineralogicznego przy Szkole Szczególnej Leśnictwa. Przejął opieką nad Gabinetem Mineralogicznym po śmierci Pawłowicza.

Feliks Paweł Jarocki (1790-1865) profesor zoologii, kierownik katedry zoologii Królewskiego Uniwersytetu w Warszawie, członek Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Warszawie, autor tekstów z dziedziny zoologii. Od 1819 roku zatrudniony na Królewskim Uniwersytecie w charakterze wykładowcy oraz opiekuna zbiorów Gabinetu Zoologicznego. W 1832 roku otrzymał nominację na Dyrektora Gabinetów Naukowych na Uniwersytecie w tym Gabinetu Geologicznego. Funkcję tę pełnił do 1862 roku.

Walecki Antoni (1815-1897) zoolog, zesłaniec na Syberię, od 1860 roku od 1860 kustosz Gabinetu Mineralogicznego Szkoły Głównej Warszawskiej.

Radwański Andrzej (Jędrzej) (1800-1860) chemik, fizyk, preparator w Gabinecie Fizyczno-Mineralogicznym

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Dyrekcja Gabinetów Naukowych – instytucja pod nadzorem Kuratora Okręgu Naukowego Warszawskiego, której zadaniem było nadzorowanie Gabinetów naukowych dawnego Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Działała w latach 1832-1862. Na czele Dyrekcji stał Feniks Jarocki, a adiunktem został Paweł Wierzejski. Dyrekcję tworzyły: Gabinet Zoologiczny, Mineralogiczny, Fizyczny i Sztuk Pięknych.

Kalendarium (historia instytucji)

Początkowo do zajęć dydaktycznych na Królewskim Uniwersytecie Warszawskim wykorzystywane były okazy zgromadzone w Zbiorach Mineralogicznych Liceum Warszawskiego. W 1817 roku zakupiono kolekcję mineralogiczną prof. Hoffmana. W tym czasie Komisja Rządowa zdecydowała się rozłączyć zbiory Liceum i Gabinetu, do którego włączono minerały z kolekcji ks. Lubomirskich zakupione od hr. Rzewuskiej (1817) oraz z kolekcji Münkuitza (1818). W 1820 roku kierujący Gabinetem Marek Antoni Pawłowicz zakupił z funduszu Komisji Rządowej kolekcje Beckera z Saxonii, Müllera i Breithaupta, które zostały przywiezione rok później. W 1821 Becker przyjechał do Warszawy w celu rozłożenia i usystematyzowania zbioru, który ze względu na trwające prace remontowe w docelowej siedzibie Gabinetu, zostały przeprowadzone tylko częściowo (zbiór geognostyczny, 1 690 szt.).

Po 1821 roku, ze względu na zbyt wysoką wilgotność w pomieszczeniu Gabinetu, okazy zostały przeniesione na piętro budynku. Kolekcje rozmieszczono w 36 oszklonych szafach i na 25 stołach z szufladami. Zbiory uporządkowano wg obowiązującego wówczas systemu Haüy. W 1822 Pawłowicz przywiózł do gabinetu zakupione w Paryżu narzędzia do badania minerałów. Zbiory rozwijano poprzez zakupy w kraju i zagranicą oraz liczne dary władców, naukowców, amatorów, absolwentów uniwersyteckich.

W 1830 roku, po śmierci Pawłowicza gabinet został opieczętowany. W 1831 roku do kolekcji włączono zbiory minerałów polskich i w takim stanie przetrwał do chwili zamknięcia Uniwersytetu

(1832). Dozór nad Gabinetem powierzono Adamowi Kitajewskiemu, następnie przeszedł pod zarządek rektora Wojciecha Szwejkowskiego, a od 1833 roku Feliksa Jarockiego, w ramach pełnionej funkcji Dyrektora Gabinetów Naukowych Okręgu Naukowego Warszawskiego. Ze względu na brak pełnego katalogu zbiorów szafy oraz paki z minerałami ponownie opieczetowano, a spisy szczegółowe dotyczące zbiorów przeniesiono do kancelarii Uniwersytetu, wraz z najcenniejszymi okazami (złoto i platyna z daru Mikołaja I). Wg spisu z 1833 w Gabinetecie znajdowało się: 45 szt. szaf oszklonych, 22 szt. stoły oszklone (jeden pusty), biurko mahoniowe z mozaiką, biurko duże, 2 stoliki do pracy, 8 szt. krzeseł, 2 szt. foteli, 16 szt. słuwczy, 15 szt. rolet okiennych, 6 szt. pokrowców na stół z kitaju, barometr, termometr, schodki drewniane czerwone, 3 arkusze płótna, skóra wieprzowa przy drzwiach. Minerały umieszczone były w szafach i stołach, a także na szafach (61 szt. + pień skamieniałego drzewa). Zbiory znajdowały się ponadto w szafie i pakach (15 szt.) w laboratorium, wraz z narzędziami. Wartość gabinetu oszacowano na 142 255 zł 26 gr (1832). W 1833 roku do Gabinetu zakupiona została kolekcja niemiecko-polskiego geologa Georga Gottlieba Puscha („zbiory Pusza”), które zyskały pozytywną ocenę Komisji oświecenia oraz, nieco wcześniej, Aleksandra Humboldta. Zbiory umieszczono w jednym pomieszczeniu po lazarecie.

Zbiory Gabinetu wielokrotnie przenoszono, część kolekcji spoczywała w piwnicach Pałacu Kazimierzowskiego, co spowodowało zniszczenie wielu okazów i ich opisów. W 1850 roku rozpoczęto się okazów, nie objął on jednak całej kolekcji. W 1860 roku funkcję kustosa objął Antoni Walecki, a rok później do Gabinetu zakupiono kolekcję okazów z Petersburga. Po likwidacji Dyrekcji Gabinetów, zbiory mineralogiczne przeszły pod zarządek Szkoły Głównej Warszawskiej (1862). W tym czasie kolekcja została wzbogacona o kolejne okazy dzięki zaangażowaniu kierującego Katedrą mineralogii Karola Jurkiewicza. Gabinet otrzymał salę doświetloną 7 oknami, w której rozmieszczono zbiory. W 1867 roku Szkoła Główna została zamknięta, a Gabinet przeszedł pod zarządek cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

1821 – 8 168 szt.

1822 – 10 612 szt.; 10 780 szt. minerałów)

1823 – 10 782 szt. minerałów

1824 – 12 000 szt.; 11 106 szt. minerałów

1825 – 11 567 szt. minerałów

1826 – 13 100 szt. minerałów

1827 – 15 500 szt.; 13 181 szt. minerałów

1828 – 13 564 szt. minerałów

1829 – 13 578 szt. minerałów

1830 – 13 677 szt. minerałów; 1 045 szt. modeli drewnianych do krystalografii

1862 – 12 159 szt.; 3 695 szt. minerałów, 2 271 szt. duplikatów; 6 193 szt. skamieniałości

1817: minerały z kolekcji prof. Hoffmana, zbiór agatów, kamieni i kruszców (hr. Rzewuska)

1818: minerały z kolekcji Munkwita (przekazane z zakupu Gabinetu Zoologicznego: małe egzemplarze o różnym stanie zachowania, pospolite gatunki węglan wapnia, inkrustacje wapienne, dendryty, węgiel wapienny, grochowiec, łupki marglowe z wyciskami zwierząt i roślin, aragonit, apatyt, gipsy, siarczany, sól kuchenna, glinki, kwarcy, granaty, mika, kyanity, tlenki metali, muszle i skamieniałości, 390 szt. okazów dużych, 1805 szt. okazów mniejszych; kamienie szlifowane: ametysty, chryzoprazy, szmaragdy, chryzolit, opale, granaty, rubiny, agaty ze Wschodu, mondsenit, szafiry, topazy, turkusy, spinele, chryzoberyl, hiacynty, lazuryty, jaspis, karneole, kocie oko, „kamiki czeskie”, bursztyny, łącznie 98 szt.); minerały węgierskie Zipsera

1819: kryształy soli z Wieliczki (Jan Pomian Kruszyński, sekretarz generalny Komisji skarbu)

1820: zbiory mineralogiczne z kolekcji Beckera z Saxonii, Müllera i Breithaupt (33 paki)

1821: podział na działy: geognostyczny (Becker 1 698 szt.); oryktognostyczny (Becker 3 648 szt., Müller 70 szt., Münkowitz 219 szt.); charakterystyczny (440 szt.); wielkich minerałów (hr. Rzewuska 602 szt.; Becker 23 szt., Wieliczka 29 szt.); z daru cesarskiego (839 szt.); z daru Zipsera (600 szt.); kolekcja minerałów syberyjskich (zakup); zbiór minerałów syberyjskich i finlandzkich (car Aleksander I); wyciski roślin i zwierząt, skamieniałości, minerały polerowane, zbiór agatów w różnych odmianach
1822: kryształy 9 szt. (prof. Mile); amoniak z kryształami węglanu wapna z kop. w Dębniku (Adam Czapski); krzemień przechodzący w kwarc (Michał Walewski), skamieniałe drzewo, kwarc z koryta łąchy p. Puławami (ks. Izabela Czartoryska)

1824: kolekcja kryształów 242 szt., 6 szt. kryształów kwarcu, 5 szt. ametystu, 3 szt. siarczanu baryty, kwarc, wapienie z Saksonii, Francji, Włoch, marmury, topaz brazylijski, piryty, beryl, lazuryt (Müller); siarka „soplata” (Petrikowicz); 53 szt. marmurów starożytnych polerowanych (Zieliński); minerały górnicze od Komisji Rządowej (z dozorstw górniczych: olkusko-siewierskiego, pankowskiego, radoszyckiego, starachowicko-brodzkiego, suchedniowskiego)

1825: 461 okazów: węglan wapnia zaciekowy i krystaliczny, blaszkowaty, w masie z magnezją, siarczan wapnia włóknisty, turmalin, granat, ametyst, jaspis, złoto blaszkowate w kwarcu, fluoran wapnia, amfibol (kopalnie syberyjskie z okol. Ekaterynburga); turmalin, granit, chianit (Murziński); amiant włóknisty (orenburska), szeralan czerwony (Ekaterynburg), kokkolit, srebro (okol. Bajkału); srebro, żelazo, miedź, malachit, granat zielony (Syberia); granit, feldspat, bazalt, lawa diamenty, ruiny (Karlsbad); 20 szt. minerałów z osadów karlsbadzkich (Fowitskij); węgiel (Wincenty Jarocki); gnejs z Salzburga (Grassow);

1826: 1 533 nowe okazy: pojedyncze egzemplarze okazów, kryształy meteoryt (Jarocki; Skarbek, Norbert Kozielski), pojedyncze egzemplarze minerałów unikatowych; kolekcja minerałów europejskich (Pawłowicza, 1 517 szt.; 76 szt. minerałów sycylijskich m.in. siarkan stroncyny [?]; 161 szt. z wyspy Elby, m.in. zbiór żelaza i oligistu [hematytu], jonitu; 56 szt. z okolic Rzymu; 758 szt. z okolic Neapolu, m.in. skały z Wezuwiusza; 86 szt. minerałów węgierskich, 150 szt. minerałów czeskich z Karlsbadu; 230 szt. z okolic Paryża); meteoryty [aerolity] z okolic Smoleńska (Jarocki), gnejs z Gór Olbrzymich (prof. Skarbek), geody krzemienne z Sulejowa (Norbert Kozielski)

1827: minerały europejskie (po kilka egzemplarzy z Czech, Francji, Bawarii: agaty, aragonity, szpergelsteiny, boracyty, hiacynty, chryzoberyle, wawelity, szmaragdy); gips i siarka z kopalni w krakowskim, 11 szt. (ks. Michał Radziwiłł), krzemień gąbczasty (hr. Ratyńska), skamieniałe drzewo i muszla z pieczar kijowskich (Speer), pilnit z Altenburga i lignit z góry Meisner (Ludwik Zeuschner), minerały z Wieliczki i polski 8 szt. (Jan Freyer), meteoryt z okolic Dynaburga z 1820 r. (Kazimierz Plater Zyberg)

1828: złoto i platyna z kopalni syberyjskich z piaskiem i bez piasku, dioptryz z Buchary glauberyt, spirel [spinel?] z Pirenejów, szmaragd z Bawarii (Teodor Heinrich) kolekcja przedmiotów z historii naturalnej: minerały europejskie i z Indii 300 szt. (Struve); ząb słonia z Wisły

1829: złoto i platyna z kopalni syberyjskich (car Mikołaj I), minerały krajowe 11 szt. (Józef Bełza), geod kwarcowy wprawiony w tabakierkę, minerały;

1830: minerały z Tyrolu i Bawarii, Karyntii, skały wulkaniczne z Wezuwiusza; kamień zielony rodzaju wapiennego, granat w krzemieniu z Chęcina, marmury chęcińskie (Henryk Pieniążek);

1831: 2 462 szt. minerały, fossilia [skamieniałości], osobliwości z Karpat, z obszaru królestwa Polskiego (Christiani)

1833: minerały polskie (Georg Gottlieb Pusch)

1836: minerały górnicze od Komisji Rządowej (z dozorstw górniczych: miedzianogórskiego, samsonowskiego)

1861: minerały 397 szt. (Instytut górniczy w Petersburgu)

1863: minerały z Chile (Domeyko)

do 1867: 3 642 szt. nowych okazów, w tym minerałów, skamieniałości i narzędzi

Zbiory Gabinetu obejmowały minerały, skały, skamieniałości i „efekta dodatkowe” w postaci ryl do krystalizacji, narzędzi, naczyń, sprzętów, modeli. Do Gabinetu zakupiono narzędzia do poszukiwania

minerałów w kopalniach (od p. Haüy z Paryża). Zmniejszenie okazów w kolekcji w latach 1830-1860 wynika z przekazywania okazów do szkół wojewódzkich.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

minerały o dużych rozmiarach, będące ozdobą Gabinetu; kolekcja agatów;

Strategia pozyskiwania zbiorów

zakupy: kolekcja mineralogiczna Jakuba Fryderyka Hoffmana (1817), minerały i okazy z dziedziny historii naturalnej z kolekcji książąt Lubomirskich hr. Rozalii Rzewuskiej (1817); przekazanie okazów mineralogicznych ze zbioru Münkewitz (1818); gabinet mineralogiczny P. Beckera z Saksonii (1820), zbiór kryształów 242 szt. radcy Müllera (1824) i Breithaupt (1824); kolekcja minerałów syberyjskich (200 szt.) od kupca z Marywilu za 150 dukatów (1824); drewniane modele kryształów Beloeufa wg wskazówek Haüy'a z Paryża 1 045 szt.(1824); zakup minerałów z Bergamtu we Freiburgu; egzemplarze minerałów (1826); minerały europejskie (1827), metale i minerały ze zbiorów aptekarza Teodora Heinricha (1828) przedmioty historii naturalnej od ministra Struve z Hamburga (1828); geod kwarcowy wprawiony w tabakierkę, minerały (1829); kolekcja minerałów Georga Gottlieba Puscha [Jerzy Bogumił Koreński] (1833); minerały od Instytutu górniczego w Petersburgu (1861);
przekazy: na prośbę Komisji Rządowej rozpoczęto zbieranie okazów minerałów w kopalniach (Wieliczka); dary; ekspedycje naukowe;

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

1821: Car Aleksander I (zbiór minerałów syberyjskich i finlandzkich); András Keresztély Zipser z Nausohl (kolekcja minerałów węgierskich, 700 szt.);
1822: prof. Mile (9 szt. antygenu); Adam Czapski (amoniak); Michał Walewski (krzemień), ks. Izabela Czartoryska (skamieniałe drzewo)
1824: Petrikowicz (siarka soplata); Zieliński (marmury)
1825: Fowitskij (minerały karlsbadzkie); Wincenty Jarocki (węgiel); Grassow (gnejs z Salzburga);
1826: Jarocki (meteoryty z Charkowa); prof. Skarbek (gnejs z Schneekope); Norbert Kozielski (geoda krzemienista z okol. Sulejowa) Marek Pawłowicz (kolekcja 1 517 szt.; minerały włoskie, węgierskie, czeskie i francuskie);
1827: ks. Michał Radziwiłł, Ludwik Zeuschner, Jan Freyer, hr. Ratyńska (minerały krajowe i zagraniczne); Speer aptekarz z Włodawy (skamieniałości kijowskie); Kazimierz Plater Zyberg (meteoryt)
1828: osoba prywatna (ząb słonia)
1829: car Mikołaj I (złoto i platyna z kopalni syberyjskich); Józef Belza (minerały krajowe 11 szt.)
1830 Henryk Pieniążek (minerały polskie)
1831: dyrektor generalny korpusu dróg i mostów Christiani (minerały i skamieniałości karpackie)
1863: Ignacy Domeyko (szkatuła minerałów)

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

1824/1825 – podróż po Europie Pawłowicza, pozyskanie minerałów europejskich (kraje nadreńskie, Szwajcaria, Włochy), 1 517 szt.

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

1822 - Przekazanie dubletów minerałów do szkół wojewódzkich (12 zbiorów, łącznie 14 759 szt.)

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

1821: szafy i stoły szklone, olszowe, lakierowanych na kolor mahoniowy, okute; dział geognostyczny z kolekcji Beckera: rozłożony w szafach wg spisu własnego; „Minerały rozłożono w sali

przeznaczonej na gabinet mineralogiczny, na stołach z przyklepionymi numerami, odpowiadającymi numerom na etykietach. Na etykietach oznaczono nazwisko minerału, ojczyzna; a na niektórych – gdzie tego potrzeba wymagała, charakter” (Bieliński 541). Okazy podzielone zostały na 4 grupy: skały pierwiastkowe 321 szt.; Voigtlandzkie przechodowe skały 199 szt; inne przechodowe góry 236 szt.; porfiry 341 szt;. Kolekcja Beckera łącznie w 17 szafach i na 15 stołach; minerały od Cesarza w 5 szafach; minerały węgierskie w 2 szafach; minerały z kolekcji hr. Rzewuskiej w 12 szafach oszklonych, na 10 stołach

1824: dział geognostyczny [geologiczny]: szafy za szkłem, 1700 szt. (wyciski roślin i zwierząt, skamieniałości), dział oryktognostyczny: szafy za szkłem, stoliki za szkłem, wg układu Haüy. Dodatkowo zbiór podręczny służący do prelekcji. Ze względu na brak miejsca część minerałów przechowywana była w paczkach;

Planowano wydzielenie pomieszczenia dla minerałów krajowych i zagranicznych.

1831: przeznaczenie 7 szaf na minerały Christianiego

Wystawy czasowe

xxx

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Brak katalogu ogólnego Gabinetu Mineralogicznego; spisy częściowe poszczególnych kolekcji:

1821 – katalog kolekcji Beckera z Saksonii; spisy częściowe

1850 – spis częściowy zbiorów

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

xxx

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

szkoły wojewódzkie, Liceum Warszawskie, Gimnazjum Realne w Warszawie, Kursy Dodatkowe

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

brak danych

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

brak danych

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Posiedzenie Publiczne Królewsko-Warszawskiego Uniwersytetu na Pamiątkę Założenia Jego przy Rozpoczęciu Nowego Kursu Nauk Odbyte Dnia 6 Października 1821 Roku, s. 9
Posiedzenie Publiczne Królewsko-Warszawskiego Uniwersytetu na Pamiątkę Jego Założenia przy Rozpoczęciu Nowego Kursu Nauk Odbyte dnia 3 Października 1822 Roku, s. 7
Posiedzenie Publiczne Królewskiego Warszawskiego Uniwersytetu, na Pamiątkę Założenia Jego przy Rozpoczęciu Nowego Kursu Nauk Odbyte Dnia 15 Września 1824 Roku, s. 31
Posiedzenie Publiczne Królewsko-Warszawskiego Uniwersytetu, na Pamiątkę Założenia Jego przy Rozpoczęciu Nowego Kursu Nauk Odbyte Dnia 15 Września 1825 Roku, s. 11
Posiedzenie Publiczne Królewsko-Warszawskiego Uniwersytetu na Pamiątkę Założenia Jego, przy Rozpoczęciu Nowego Kursu Nauk, Odbyte Dnia 16 Września 1826 Roku, s. 14-15
Posiedzenie Publiczne Królewskiego Uniwersytetu, na Pamiątkę Założenia Jego przy Rozpoczęciu Nowego Kursu Nauk, Odbyte Dnia 19 Września 1827 Roku, s. 13
Posiedzenie Publiczne Królewskiego Uniwersytetu na Pamiątkę Założenia Jego przy Rozpoczęciu Nowego Kursu Nauk Odbyte Dnia 17 Września 1828 Roku, s. 14-15
Posiedzenie Publiczne Królewskiego Uniwersytetu na Pamiątkę Założenia Jego przy Rozpoczęciu Nowego Kursu Nauk Odbyte Dnia 16 września 1829 Roku, s. 14

Uniwersytet Królewski Warszawski, Rocznik Instytutów Religijnych i Edukacyjnych w Królestwie Polskiem, 1824, r. 1, s. 87-145 [109-111]
 Uniwersytet Królewski Warszawski, Rocznik Instytutów Religijnych i Edukacyjnych w Królestwie Polskiem, 1826/27, r. 2, s. 197-227 [218-219]
 Bieliński Józef, 1907. *Królewski Uniwersytet Warszawski (1816-1831)*. T. 1, Kraków-Warszawa: skł. gł. w Księgarni E. Wende i Ska (T. Hiż i A. Turkuł) ; [druk:] W. L. Anczyc i Spółka
 Łaskiewicz Antoni, 1980. O warszawskich kolekcjach i zbiorach mineralogicznych i geologicznych, *Prace Muzeum Ziemi*, 31, s. 37-46.
 Małkowski Stanisław, 1927. Wiadomości o zbiorach geologicznych i mineralogicznych w Warszawie, w: Lewiński J., Łuniewski A., Małkowski St., Samsonowicz J., *Przewodnik geologiczny po Warszawie i okolicy: z mapą geologiczną*, Wyd. Oddziału Warszawskiego Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademii Umiejętności, 1927, s. 161-167.
 Mycielski Maciej, 2016. *Uniwersytet Królewski 1816-1831*, [w:] *Dzieje Uniwersytetu Warszawskiego 1816-1915*, red. nauk. Kizwalter Tomasz, Warszawa: Wyd. UW, s. 53-362
 Paulo Andrzej, Koszowska Ewa, Ryn Zdzisław Jan, Zbigniew Wójcik, 2002. Zbiory mineralogiczne Ignacego Domeyki, (Chile, Francja, Polska), „*Przegląd Geologiczny*, vol. 50, nr 6, s. 487-495
 Szperl Ludwik, 1913. *Materyały do historii Szkoły Głównej Warszawskiej*, Warszawa
 Szwarc Andrzej, 2016 a. *Warszawa bez uniwersytetu 1831-1857*, [w:] *Dzieje Uniwersytetu Warszawskiego 1816-1915*, red. nauk. Kizwalter Tomasz, Warszawa: Wyd. UW, s. 363-414
 Szwarc Andrzej, 2016 b. *Akademia Medyko-Chirurgiczna i Szkoła Główna 1857-1869*, [w:] *Dzieje Uniwersytetu Warszawskiego 1816-1915*, red. nauk. Kizwalter Tomasz, Warszawa: Wyd. UW, s. 415-556
 Weyberg Zygmunt, 1898. Kartka z dziejów Gabinetu Mineralogicznego w Warszawie, *Wszechświat*, nr 19, s. 289-293

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Archiwum Muzeum Geologicznego im. Stanisława Józefa Thugutta

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Mycielski Maciej, 2016. *Uniwersytet Królewski 1816-1831*, [w:] *Dzieje Uniwersytetu Warszawskiego 1816-1915*, red. nauk. Kizwalter Tomasz, Warszawa: Wyd. UW, s. 122

Ciekawe cytaty

„Co większe i znakomitsze Exemplarze odłączył się Gabinetu Uniwersyteckiego [Mineralogicznego], i dla tegoż utworzył zbiór podręczny na Prelekcyę. Przez to Gabinet nasz (któremu w tym roku Profesor Zipser sto sztuk nowych nadesłał), pomnożonym został znacznie, tak iż przeszło 10,000 sztuk liczy dokładnie oznaczonych. Z pozostałych licznych dubletów, uskuteczniając dawne życzenie, ułożył 10 mniejszych zbiorów dla szkół Woiewódzkich, z których każdy około tysiąca sztuk liczy dobrze oznaczonych i w niemałym formacie. Chociaż zbiory te nie są jeszcze kompletne, będą jednak mogli uczniowie szkół Woiewódzkich powziąć z nich dobre początki mineralogii” Posiedzenie Publiczne [...] 1822: 7-8)

„Z wymienionych powyżéy zapasów poczęto w roku 1821. systematyczny dla Uniwersytetu gabinet układać. Obeymuie on teraz przeszło 12,000 sztuk, a lubo nie jest jeszcze kompletny, tyle iédnak zamożny, iż przy pomocy iego, kurs ieognozyi a mianowicie oryktognozyi obszernie wykładany bydz może. Z tych też dwóch główniejszych składa się działów, to jest ieognostycznego i oryktognostycznego”, (Gabinet mineralogiczny 1824: 110)

„Z ośmiu zbiorów naukowych, któremi profesorowie wydziału filozoficznego zawiadują, dwa to jest: zbiór modeli do geometrii opisującej i gabinet plastyczno-botaniczny nie zyskały żadnego funduszu na swe powiększenie. Ze zbioru mineralnego, który tak jest kosztowny, piękny i obfity, ani publiczność, ani też młodzież akademicka w roku upłynnionym korzystać ciągle nie mogła, z powodu, iż przeznaczone na ten zbiór sale, obrócone zostały na wystawę sztuk pięknych”, Posiedzenie Publiczne [...] 1828, s. 14-15

„Kiedy wiadomość o założeniu Uniwersytetu w Warszawie rozeszła się po świecie, prof. Zipser z Neusohl w Węgrzech [...] ofiarował swe usługi Uniwersytetowi, przez nadsyłanie w darze minerałów po 100 sztuk, stąd „centuriami” zwane. Po przesłaniu czwartej century, minister Potocki dnia 15 grudnia 1818 r. wystosował list do niego o tej treści: „Za ofiarowane przez pana Zipsera minerały do królewskiego warszawskiego Uniwersytetu, z tem większą wdzięcznością przyjmuję ważną tę ofiarę, że w niej widzi gorliwość i bezinteresowność, mającą za cel wzrost nauk mineralogicznych. Miło będzie Komisji rządowej, miło Uniwersytetowi zachować Jego pamięć, jako męża słynącego nauką, co przejęty duchem rozszerzania światła, tak skutecznie ze swej strony usilnie się przykłada w tej mierze”. Zipser nadesłał w późniejszych latach kilka jeszcze centurij, w ogóle 700 sztuk pięknie dobranych minerałów węgierskich” (Bieliński 1907: 539)

„Chociaż liczba szaf i stolików była na pozór znaczna, jednakże zbiór uniwersytecki nie był wygodnie rozłożony, gdyż minerały tak w szafach, jak i na stołach były powciskane i zanadto zbliżone jedne do drugich. Szczupłość miejsca – to główna przyczyna. Dla tej to przyczyny nie wszystkie minerały, przeznaczone do gabinetu, mogły być rozłożone, jak np. znaczna część Zipserowskich i polerowane po Munkwitzu i Rzewuskiej. Zbiór wykazujący cechy mineralne po Beckerze, złożony był w szufladach będących w stolikach; schowano także znaczną część do pak i w tym stanie zostawały długo” (Bieliński 1907: 545)

„W gromadzie I-szej, z rodzaju węgla, boru, krzemionki, siarki, arsenu, widzieliśmy piękne, a nawet rzadkie egzemplarze. Sole alkaliczne z gromady II-giej również dodatnio się przedstawiają. Gromada II-cia ziemi z rodzaju baryty i stroncyany, wapieni, magnezyi, itryi, glinki, bogato pod względem jakości i ilości była reprezentowana. Kruszcze, krzemiany, czy to z rodzaju alkalicznych, czy wapiennych, czy glinkowych, wielozasadowych i t.p. pod względem form i wielkości znakomicie były uposażone. Ciała palne należące do gromady VI-ej miały swych przedstawicieli, jak bursztyn, retynit, kopal, olej ziemny i nafta, grafit, antracyt i inne gatunki węgla kamiennego” (Bieliński 1907: 553)

UWAGI:

należy uzupełnić o materiały archiwalne

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Aldona Tołysz

Data sporządzenia karty:

2018-08-30

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

xxx

METADANE* (wypełnia redaktor/moderator portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	

SYGNATURA	
PRAWA / LICENCJE	